

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΖΗΠΟΣΤΟΛΟΥ
(1884 - 1941)

Του κ. ΑΝΤ. ΧΑΤΖΗΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ο Τίμος Μωραϊτίνης τον είχε αποκαλέσει Τζιτζίκι της Αθήνας. Ο χαρακτηρισμός ήταν αληθινός, γιατί ο Χατζηποστόλου ήταν πραγματικό τζιτζίκι, με μόνη τη διαφορά ότι τραγουδούσε ολόκληρο το χρόνο. Όλη του η ζωή δεν ήταν τίποτε άλλο, από ένα διαρκές τραγούδι, για το οποίο και μόνο ζούσε. Κανένα επάγγελμα, καμιά επιστήμη δεν του έκρινε ποτέ το ενδιαφέρον. Έξω από την τέχνη του και την μουσική, το μόνο που τον τραβούσε ήταν το σπόρ. Και όσο δυνατό ήταν στη δουλειά του, τόσο σπείρος ήταν σε ζητήματα που δεν είχαν σχέση με αυτή.

Γέννημα-θρέμμα της Αθήνας, γεννήθηκε τον Οκτώβριο (Ισως) του 1884. Η ζωή του πολιτάραχη, γεμάτη προσπάθειες, αγωνία και στέρηση, θά βείξει να εκτεθεί κάπως πλατύτερα. Ίσως ο ύποφαινόμενος το έπιχερση σε κατάλληλη ευκαιρία. Όσο για τώρα, ήμπορουν να αναφερθούν τα κυριώτερα.

Δεν θυμούνται και δεν ξγνώρισα ζοηρότερο και πίο σκανταλιάρικο παιδί από τον αδελφό μου. Τυρανικός για την οικογένειά του και τούς συνομηλίκους του. Με χίλια βόρανα κατάρθρωσε να τελειώση το Γυμνάσιο. Από τότε όμως, στάθηκε άδύνατο να κάνει όποιαδήποτε εργασία ή σπουδή. Το μόνο που τον ενδιέφερε, όπως είπα, ήταν το τραγούδι και τα σπόρ. Έτσι, περνούσε τις ημέρες του με το κυνήγι, τη θάλασσα, τούς χαρταετούς, τούς βώλους, όλα τα παιχνίδια της τότε εποχής και τα βράδια, με την παρέα του, τραγουδώντας στους δρόμους της Αθήνας.

Κανείς δεν ήξερε τι θα απογίνει αυτό το παιδί. Κι όμως, είχε δώσει την πρώτη απόδειξη του τι ήθελε και του τι θά γινόταν. Γιατί, ο Χατζηποστόλου σε ηλικία 13 ετών, ύπνοβατούσε. Σηκωνόταν τη νύχτα εν ύπνοβασία, καθόταν επί μία σχεδόν ώρα και τραγουδούσε τα διάφορα τότε τραγούδια, αλλάζοντας διαρκώς τόνους και φωνή. Είχε ορφανεί από πατέρα και μητέρα και δεν βρέθηκε κανείς να προσέξει αυτό το περιστατικό.

Μαζί με όλα τα σπόρ άγαπούσε τη Γυμναστική και ο Πανελληνίος και ο Έθνικός Γυμναστικός Σύλλογος του είχαν επί αρκετά έτη πρωταθλητή στο Μονόζυγο. Στον Έθνικό Γυμν. Σύλλογο γνώρισε το Γιάννη Άγγελόπουλο, το Νίκο Αφεντάκη, το Βασίλη Βόλτη κ.κ. και από τότε το τραγούδι έγινε πιά ή μοναδική ασχολία του.

Είπαν, ότι ο Χατζηποστόλου ήταν στη μουσική αυτοδίδακτος. Δεν είναι αλήθεια. Όταν ένα βράδυ ο Σουρής τούς άκουσε να τραγουδούν, ένθουσιάστηκε τόσο πολύ, ώστε την άλλη μέρα τούς έσύστησε εις την Λόττην η οποία τούς πήρε στο Ψδείο της (το σημερινό Έλληνικό Ψδείο). Έκει ο Χατζηποστόλου έσπούδασε επί 8|2 χρόνια μουσική και από εκεί έπηρε το δίπλωμά του για την Ιστορία της Μουσικής, την Χορωδία και την Άρμονία, δίπλωμα που του έδιδε το δικαίωμα να διευθύνη όρχηστρα και στη Γερμανία άκομη άφου το Ψδείο Λόττην ήταν άνεγνωρισμένο

άπο τη Γερμανική Κυβέρνηση. Εις την Άρμονία είχε καθηγητή τον σφριανό, αλλά περίφημο γερμανό Μπίμπερ. Είναι ολόκληρη ιστορία πώς τα κατάφερε και του έδωσε δίπλωμα.

Πάντως, η είσοδός του στο Ψδείο έφερε γενική άλλαγή στο Χατζηποστόλου. Ύπουσινείθη κατάλαβε ότι είχε βρει το δρόμο του και ρίχτηκε στη μελέτη με τα μούτρα, άδιαφορώντας τελείως για όλα, άκομη και για τον άευτό του και το στομάχι του. Επί χρόνια πήγαινε με τον Άγγελόπουλο στο Ψδείο το πρωί και έφευγε το βράδυ, κάνοντας το μάθημά του ή διαβάζοντας ή έξακούομενος στη φωνή του. Η άνείχεια και

Ο Νίκος Χατζηποστόλου σε μία παλιά φωτογραφία του

η στέρησης της εποχής έκεινης είναι κάτι το άπίστευτον, ίδιως όταν ληφθή όπ' όψιν με πόση άδιαφορία και στωικότητα την αντιμετώπιζε.

Πολλοί νομίζομεν ότι το πρώτο του τραγούδι είναι «Τά κοραλλίνα χελιά σου» σε στίχους του ύποφαινόμενου, που έγραψε στα 1912. Δεν είναι αλήθεια. Τα πρώτα του δύο τραγούδια τά έγραψε το 1907 και τά τραγούδησε ο ίδιος. Ο Λεωνίδας Άρνωτής συνέγραψε τότε την έπιθεώρησή του «Πειραιεύς-Φάλιρον-Αθήναι» την όποια άνάβασε στο όμόνομο θέατρο του, το σημερινό «Ολύμπια». Εκάλισε τον Χατζηποστόλου να συμμετάσχη. Έπειδή η φτώχεια του αδελφού μου έξακούουσε εδέχθη. Συνέθεσε τότε σε στίχους του Λεωνίδα Άρνωτή δύο τραγούδια για δύο νοήματα «Ο Μετανάστης» και το «Κόβωμά». Το πρώτο το τραγούδησε μόνος του και το άλλο, ένα ντουέττο, με την κ. Σωσό

N. ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Κανόβλη. Τό 'ντουέττο άρεσε εξαιρετικά και έπιασε. Κάθε μέρα πήγαινε τό κοινόν ν' άκούση'

"Αχ ! Μαριώ μου σέ λατρεύω
λαύρα έχει ή καρδιά μου, σέ πονώ

Η έπιτυχία του τραγουδιού αυτού απέτέλεσε την συνθετική άφετηρία του Χατζηαποστόλου. Η μία σύνθεσις διαδέχεται την άλλη. Ένα πηγαίο μουσικό αίσθημα τις διακρίνει όλες, άγνή έμπνευσις, χρώμα καθαρά έλληνικό, άθηναικό, τά εθύμα τραγουδία συναγωνίζονται τά αισθηματικά και δτι προκαλεί βαθειά έντύπωση είναι ό μουσικός έπιτυχής χαρακτηρισμός, όχι μόνον τής κάθε φράσεως, αλλά και τής κάθε λέξεως.

Ταυτοχρόνως λαμβάνει μέρος και τό Έλληνικόν Μελοδράμα ως βαθύφωνος και ένώ μοιράζεται με τόν Μιγάλη Βλαχόπουλο τούς ρόλους μοιράζεται και όλες τις δόξες, αλλά και όλη την πείνα και τά ναυάγια τής υπέράνθρωπης εκείνης προσπάθειας με τόν Λαυράγκα επί κεφαλής.

"Όταν τό Μελοδράμα έφευγε σέ λήθαργο, έσχημάτιζε την περίφημη άθηναική χωρωδία του, την όποιαν άκόμη ένθυμονοται ό Σμυρναίο, ό Έλεξανδρινοί και ό Έθηναιοί. Η έκτέλεσις των τραγουδιών υπό την διεύθυνση του Χατζηαποστόλου ήταν κάτι τό έκπληκτικό.

Μαζί όμως με αυτά είχε και τόν χορόν τής Άγίας Ειρήνης, τόν όποιον διηύθυνεν επί 12 χρόνια. Από μικρός καλονόρηξεν στόν Έλιον Γεώργιον Καρόση και είχε άρκητά άνεπτυγμένο μέσα του τό θρησκευτικόν αίσθημα. Πολύ ναορις, λοιπόν, έπεβόθη στην έκκλησιαστική τετράφωνο μουσική.

Έν τώ μεταξύ, ή Έλληνική Όπερέτα είχε κάμει την εμφάνισί της με τόν Σακελλαρίδη. Ό Χατζηαποστόλου θεώρησε πώς μπορούσε νά κάμη μιá δοκιμή. Έγραψε την «Μοντέρνα Καμαριέρα» σέ λιμπρέττο του Παρασκευόπουλου και του όποιαυομένου, την όποιαν έβασε στόν Παλαιώννουν. Η έξυδέρκεια του άληγομήντου και μεγάλου εκείνου κολλιτίχου διεΐδε τό συνθετικό ταλέντο του Χατζηαποστόλου και την άνέβασε στό δμάνομο θέατρο του στά 1916. Η έπιτυχία ήταν πανηγυρική. Τά τραγουδία της έγιναν γρήγορα κτήμα του κοινού.

Από τότε άρχίζει μιá συνεχής και άδιάκοπος προσπάθεια για την δημιουργία και την άνοησις τής Έλληνικής Όπερέτας, πού έκράτησε 25 δλόκληρα χρόνια.

Συνέθεσε 40-45 όπερέτες και περισσότερα από 50 ανεξάρτητα τραγουδία για σαλόνα και συναυλίες. Παράλληλως, συνέθεσε δλόκληρη την λειτουργία τής εκκλησίας, χωρίς νά διατάση νά μελοποιήση εις τετράφωνον μουσικήν και τό δυσκολώτατον άκόμη «Άξιον όσόν ως άληθώς» τής Μεγ. Παρασκευής.

Τά έργα του δέν έγνώρισαν σέ καμμία περίπτωση την άποτυχία. Την μεγαλύτεραν όμως έπιτυχίαν έσημείωσαν «ΟΙ Άπάχηδες των Άθηνών» ό όποιοί έπαίχθησαν συνεχώς εις έξ θέατρα και έκαμαν ουρανόν παραστάσεων άνω των 1000. Τό ρεκόρ αυτό δέν έφθασε κανένα άλλο έργον. Όλος ό κόσμος συνέρρεε στό θέατρο για ν' άκούση' τό...

Σάν δνευρο μαγευτικό
πού μιá στιγμή γεννιέται

ή τό τραγουδάει,

Ρετιόνα μου, ρετιόνα μου
μαζί σου θά πεθάνω
του κόσμου όλου τά καλά
μπροστά σου δέν τά βάνω.

"Όλος διόλου άσχετα πρós τόν άδελφικό δεσμό που συνδνει τόν όποιαυομένο, τό έργο του Νίκου Χατζηαποστόλου, έκτός από τόν όγκο του και την ποιότητά του, έχει και την μεγάλη άξία δτι άνταπεκρίθη άμεσώτατα στό λαϊκό μουσικό αίσθημα και έπέτυχε, χάρις σ' αυτό τό πλεονέκτημα, νά μορφώση μουσικώς τό κοινόν μας. Απόδειξις ότι ό όπερέτες του Χατζηαποστόλου δόσαν και όπουδήποτε παίζονται όχι μόνον άρέσουν, αλλά και διδάσκουν και μορφώνουν.

Ό Νίκος Χατζηαποστόλου, συνπεία έχειρρίσεως στομάχου, πέθανε εις τις 9 Αυγούστου 1941, τραγουδώντας. Δέν είναι όπερβολή. Μισή ώρα πρú του θανάτου του τραγουδούσε μόνος του κάτι, ένώ με τό χέρι του διηύθυνε μιá φανταστική όρχήστρα. Γεννήθηκε με τό τραγουδί στό χέλι. Και πέθανε τό ίδιο.

ΑΝΤ. ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΣΗΜ. Σχετικώς με τό τραγουδί του Νικ. Κόκκινου, «Η Ξανθούλα», διά τό όποιον έγράφαμεν εις τό 5ον τεύχος του περιοδικού μας, ό κ. Άντ. Φίλιππας, μάς διδει μερικέσ σημαντικές πληροφορίες. Τό τραγουδί γράφτηκε σέ στίχους του κ. Οικονομίδη, με την ευκαιρία των γάμων τής Πριγκιπίσσης Μαρίας με τόν Πρίγκηπα Γεώργιο. Ένώ δέ, ό τίτλος του τραγουδιού είναι «Στό γέλιο τής νέας μας πριγκιπίσσης» και ένώ άρχίζει με τις λέξεις «Έλασε κόρη όμορφη, γέλα πριγκιπίσσήσά μας...», είναι έν τούτοις, άφιερωμένο εις τόν Πρίγκηπα Γεώργιο. Άργότερα, άγνωστο γιατί, άντεκατεστόδθησαν οι στίχοι με εκείνους με τούς όποιους τό τραγουδί έγινε γνωστό. Την σύνθεσιν αττήν πρέπει νά την εξέδωσαν ό Γ. Φέξης, ό μόνος ό όποιος τότε προέβανε εις μουσικά έκδόσεις.

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ»